



Bruxelles, 7.12.2018.
COM(2018) 811 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Napredak u provedbi strategije EU-a za šume

„Nova strategija za šume: za šume i sektor koji se temelji na šumama”

Uvod: Strategija EU-a za šume

U Komunikaciji iz 2013. „Nova strategija za šume: za šume i sektor koji se temelji na šumama”¹ („strategija”) utvrđuje se novi okvir EU-a za koordiniranje i osiguravanje dosljednosti u politikama koje se odnose na šume te povećanje doprinosa šuma i šumarskog sektora ciljevima EU-a. Vodeća načela Komunikacije održivo su upravljanje šumama, višefunkcionalna uloga šuma, učinkovitost resursa i globalna odgovornost za šume.

Strategijom se angažiraju Komisija, države članice i relevantni dionici da surađuju na zajedničkoj viziji i dosljednom planiranju i provedbi politika koje se odnose na šume. Utvrđena su dva ključna cilja za 2020.: i. osigurati da se svim šumama u EU-u upravlja u skladu s načelima održivog upravljanja šumama i ii. jačati doprinos EU-a promicanju održivog upravljanja šumama (SFM) i smanjenju krčenja šuma na globalnoj razini. Oba cilja obuhvaćaju tri dimenzije održivog razvoja uz holistički pristup upravljanju šumama i politici.

U strategiji je navedeno osam povezanih prioritetnih područja koja obuhvaćaju ključne politike i aspekte koji su relevantni za upravljanje šumama, šumarski sektor i društvo. U nizu „strateških smjernica” u svakom prioritetnom području navedeno je kako Komisija i države članice mogu najbolje pristupiti prioritetima.

Vijeće² i Europski parlament³, uz potporu Europskog gospodarskog i socijalnog odbora⁴ te Odbora regija⁵, pozdravili su strategiju. Odgovarajući na njihove zahtjeve Komisija je izradila višegodišnji plan provedbe⁶ (VPP za šume) u suradnji sa Stalnim odborom za šumarstvo i platformama dionika utvrđenima u strategiji, u kojem se definiraju konkretne mjere, akteri i rokovi za razdoblje 2015.–2020.

Postupak revizije

U strategiji je predviđena revizija do 2018. kako bi se ocijenio napredak provedbe. U višegodišnjem planu provedbe za šume, u kojem su navedeni prioriteti rada za Komisiju do 2017., navedeno je da bi ta revizija pomogla odrediti prioritete za razdoblje 2018.–2020. Osim toga, Vijeće je pozvalo „Komisiju da ponovno izvijesti Vijeće o nalazima revizije i postojećim preporukama (...) do 2018.”.

¹ COM(2013) 659.

² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/142685.pdf

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2015-0109+0+DOC+PDF+V0//EN>

⁴ SL C 451, 16.12.2014., str. 127. – 133.

⁵ SL C 126, 26.4.2014., str. 3. – 7.

⁶ SWD(2015)164.

Revizija je provedena uz podršku različitih izvora dokaza, uključujući rezultate formalnih evaluacija politika, izvješća i publikacije EU-a, a dopunjena je jednom od specifičnih studija⁷.

Osam prioritetnih područja – Sažetak napretka

Do danas se strategijom podupirao i vodio veliki broj aktivnosti Komisije, država članica te javnih i privatnih dionika. Većina mjera iz višegodišnjeg plana provedbe za šume, u svih osam prioritetnih područja, provedena je kako je predviđeno: oko 30 % je u cijelosti dovršeno, a neke su provedene djelomično; 45 % aktivnosti je u tijeku. Oko 10 % aktivnosti još nije započeto, a neke kasne.

Napredak prema prioritetnim područjima može se sažeti kako slijedi:

Podrška našim ruralnim i urbanim zajednicama.

Politika ruralnog razvoja u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i dalje je glavni izvor potpore za zaštitu i održivi razvoj šuma u EU-u. Za programsko razdoblje 2014.–2020. 24 države članice planirale su mjere šumarstva, tj. 90 % programa ruralnog razvoja te su izdvojile iznos od 8,2 milijarde EUR ukupnih javnih rashoda. Četiri države članice riješile su svoje potrebe u šumarstvu putem državnih potpora⁸.

Mjere šumarstva pomažu državama članicama da podrže višefunkcionalnost šuma i održivo upravljanje šumama te da ih kombiniraju s drugim mjerama ruralnog razvoja (npr. savjetodavne usluge, osposobljavanje, ulaganja, suradnja) kako bi se zadovoljile specifične regionalne potrebe. Njima se potiče širenje šuma s pomoću pošumljavanja te uspostava i obnova poljoprivredno-šumarskih sustava⁹. Ostale mjere kojima se potiče održivo upravljanje šumama uključuju: sprječavanje požara i prirodnih katastrofa (više od 20 % planiranih izdataka); obnova nakon štete; ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama i pružanje ekoloških ili općih usluga te nadoknada za područje Natura 2000 i dobrovoljne obveze. Osim toga, ruralnim razvojem potiču se ulaganja u poboljšanje ekonomske vrijednosti šuma i predindustrijske prerade drva.

Mjere šumarstva izrađene su kako bi se povećao doprinos održivog upravljanja šumama ciljevima politika EU-a te kako bi istodobno koristile šumarskom sektoru, podupirale ruralni razvoj i promicale pružanje robe i usluga u skladu s ključnim ekološkim i klimatskim

⁷ Studija o napretku provedbe strategije EU-a za šume.

⁸ Npr. u Njemačkoj većina pokrajina daje potpore šumarstvu putem ruralnog razvoja, a tri pokrajine putem državnih potpora.

⁹ Cilj pošumljavanja: > 300 000 ha; Cilj poljoprivrednog šumarstva: > 80 000 ha.

politikama. Njihov opseg dovoljno je usklađen s ključnim socijalnim i sektorskim potrebama¹⁰.

Primjena određenih mjera (npr. poljoprivredno šumarstvo, Natura 2000) dosad nije dala očekivane rezultate. Dodatna razmjena i promicanje dobrih praksi među državama članicama moglo bi pomoći pri rješavanju mogućih ograničavajućih čimbenika koji se često pripisuju administrativnom opterećenju ili vlasničkoj strukturi šuma. Prijedlog ZPP-a za razdoblje 2021.–2027.¹¹, koji donosi više supsidijarnosti i fleksibilnosti, trebao bi državama članicama pružiti nove mogućnosti za izradu mjera kojima će se bolje podupirati lokalne potrebe i prioriteti s jednostavnijim administrativnim procedurama. Rezultati evaluacije pravila o državnim potporama koja je u tijeku za razdoblje 2014.–2020. uključit će se u reviziju smjernica o državnim potporama.

Međudjelovanje šuma i drveća s gradskim i prigradskim sredinama te razumijevanje njihove uloge za te zajednice zahtijeva sve više pažnje.

Poticanje konkurentnosti i održivosti šumarskih industrija, bioenergije i šireg zelenog gospodarstva EU-a.

Šumarska industrija EU-a obavlja održivu i resursno učinkovitu preradu širokog spektra materijala i proizvoda¹². U dokumentu „Plan za europske industrije koje se temelje na šumama”, koji je priložen strategiji, utvrđuju se izazovi s kojima se ti sektori suočavaju i mjere koje je potrebno provesti¹³. Prošireni vrijednosni lanci šumarske industrije 2015. pridonijeli su otvaranju 3,6 milijuna radnih mjesta s prometom od 640 milijardi EUR (dodana vrijednost 200 milijardi EUR) u zelenom gospodarstvu¹⁴ te su zamijenili fosilne materijale. U strategiji se u naprednom šumarskom sektoru promiče održiva i resursno učinkovita mobilizacija i upotreba šumske biomase, razvoj biogospodarstva, pristup domaćim i međunarodnim tržištima te više istraživanja i inovacija.

Sektorske studije pomažu podržati konkurentnost i održivost, uključujući: dostupnost drva i globalnu konkurentnost¹⁵; procjenu kumulativnih troškova zakonodavstva EU-a o šumarskoj industriji¹⁶; analize informacija potrošača o namještaju¹⁷ i kaskadnoj uporabi drva¹⁸ (kao

¹⁰ Evaluacija mjera šumarstva u okviru ruralnog razvoja.

¹¹ COM(2018) 392 final.

¹² Npr. za: građevinarstvo, unutarnje opremanje, ispis, pakiranje, higijenske proizvode, prehrambene aditive, a sve više i biotekstil, kemikalije, farmaceutske proizvode, plastiku, sastavne dijelove 3D pisača i biogorivo.

¹³ SWD(2013) 343.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/index_hr.htm

¹⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/10017/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>

¹⁶ https://ec.europa.eu/growth/content/study-assessment-cumulative-cost-impact-specified-eu-legislation-and-policies-eu-forest-0_en

¹⁷ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7572/attachments/1/translations>

doprinos smjernicama¹⁹ o dobroj praksi u akcijskom planu za kružno gospodarstvo²⁰). Neke države članice promiču mjere za poticanje rasta domaćeg tržišta šumarskih proizvoda, npr. u građevinarstvu. Istodobno je EU pokrenuo inicijativu „Plan za vještine”²¹ za građevinski i šumarski sektor.

U svijetu je napredak postignut u bilateralnim trgovinskim sporazumima, osobito s Kanadom i Japanom u relevantnim sektorima te s Ukrajinom u promicanju održivog upravljanja šumama²².

Znatan napredak ostvaren je u okvirnim programima EU-a FP7²³ i Obzor 2020.²⁴ uz potporu Europskog inovacijskog partnerstva (EIP) za sirovine²⁵. Tehnološka platforma za šumarski sektor (FTP)²⁶ omogućuje veću suradnju na inovacijama. Javno-privatna partnerstva u području bioproizvoda²⁷ pomažu u njihovoj komercijalizaciji za različitu primjenu, npr. za novu tehnologiju optičkih vlakana, biokompozitne materijale, bioetanol, biodizel.

Usuglašena preinaka Direktive o obnovljivim izvorima energije²⁸ uključuje nove kriterije održivosti za šumsku biomasu koja se koristi za proizvodnju bioenergije. Ti kriteriji te rad na održivosti šumarskih proizvoda zasnivaju se na radu SFC-a na kriterijima i pokazateljima održivog upravljanja šumama²⁹. Kada budu u potpunosti operativni³⁰, služit će kao potpora održivom upravljanju šumama u EU-u i izvan njega.

Fokusna skupina EIP AGRI³¹ također je osmislila dva načina za poboljšanje održivog korištenja biomase iz šuma EU-a. Revidirana Strategija EU-a za biogospodarstvo³² trebala bi pomoći pri uvođenju inovacija i daljnjem povećanju uloge šumske biomase da se zamijene neobnovljivi materijali i proizvodi, a istovremeno zaštititi okoliš i osigura kružnost.

¹⁸ https://ec.europa.eu/growth/content/study-optimised-cascading-use-wood-0_en

¹⁹ Objavit će se do kraja 2018.

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

²¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=hr>

²² U okviru detaljnog i sveobuhvatnog područja slobodne trgovine između EU-a i Ukrajine.

²³ https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

²⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

²⁵ https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/policy-strategy_en

²⁶ <http://www.forestplatform.org/#/>

²⁷ Zajedničko poduzeće za bioindustriju u okviru Obzora 2020. (<https://www.bbi-europe.eu/>)

²⁸ Vidjeti privremeni sporazum postignut u lipnju 2018.: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10308-2018-INIT/en/pdf>

²⁹ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/forest/publications/pdf/sfcci-report_en.pdf

³⁰ Komisija će izraditi operativne smjernice do siječnja 2021.

³¹ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/focus-groups/sustainable-mobilisation-forest-biomass>

³² COM/2018/673.

Šume u klimi koja se mijenja

Strategijom se promiču prakse upravljanja šumama u okviru nacionalnih politika kako bi se smanjile emisije, sekvestirao CO₂ i ojačala otpornost šuma korištenjem fondova EU-a i najboljeg znanja.

Postojeći instrumenti politika EU-a osiguravaju doprinos šuma ublažavanju (Uredba o LULUCF-u³³) klimatskih promjena i prilagodbi njima (Strategija EU-a za prilagodbu³⁴). Zahvaljujući izvješćivanju o LULUCF-u u okviru Konvencije UN-a o klimatskim promjenama postignut je znatan napredak u ostvarivanju potencijala ublažavanja šuma u EU-u, što donosi bolje razumijevanje odnosa između šuma i mjera unaprjeđivanja u politikama država članica. U Uredbi o LULUCF-u ističe se uloga šuma i drva u smanjenju emisija i sekvestracija ugljika te time dodatno podupire održivo gospodarenje šumama. Za prilagodbu klimatskim promjenama 25 država članicama ima nacionalne ili sektorske strategije za prilagodbu; u većini njih šume su prioritet³⁵.

EU je osigurao znatnu financijsku i institucionalnu potporu za rješavanje šumskih požara i druge nepogode, među ostalim putem ZPP-a, europskih strukturnih i investicijskih fondova, istraživanja i sredstava iz programa LIFE. Mehanizam EU-a za civilnu zaštitu pruža potporu za sprječavanje šumskih požara na temelju analize rizika, planova upravljanja, sustava ranog upozorenja i jačanja svijesti. Koordinacijski centar za odgovor na hitne situacije (ERCC) prati rizik od šumskih požara i učestalost koordiniranog i brzog djelovanja uz potporu Europskog informacijskog sustava za šumske požare (EFFIS). Nakon posljednjih ekstremnih nepogoda prijedlogom jačanja mehanizma EU-a za civilnu zaštitu³⁶ želi se ojačati koordinirana sredstva EU-a za borbu protiv požara i naglasiti sprječavanje i pripremljenost, čime se pridonosi daljnjem međudjelovanju prilagodbe i civilne zaštite.

Dodatnim iskustvom i razmjenom dobrih praksi u planiranju, provedbi i nadzoru mjera ublažavanja i prilagodbe te njihovoj sinergiji podržala bi se dugoročna održivost šuma i osiguralo skladištenje njihova ugljika.

Zaštita šuma i poboljšanje usluga ekosustava

Strategija se zalaže za preventivni pristup kako bi se osigurale usluge šumskih ekosustava i doprinos bioraznolikosti; s time u vezi naglašava se potencijal planova upravljanja šumama ili istovrijednih instrumenata za uravnoteženo pružanje robe i usluga. Njome se države

³³ Uredba (EU) 2018/841.

³⁴ COM (2013) 216.

³⁵ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>

³⁶ „RescEU: novi europski sustav za borbu protiv prirodnih katastrofa”, očekuje se donošenje 2018.

članice i Komisija pozivaju na provedbu direktiva EU-a o staništima i pticama, Strategije EU-a za bioraznolikost, razvoj metoda za vrednovanje usluga ekosustava i korištenje fondova EU-a za zaštitu prirodnog šumskog kapitala.

Inicijativa za kartiranje, procjenu i vrednovanje usluga ekosustava (MAES)³⁷ ostvarila je napredak, uključujući pilot-projekt za šume i radove na sustavu EU-a za računovodstvo prirodnog kapitala (INCA)³⁸. Financiranje EU-a sve više uključuje mogućnosti za potporu pružanju usluga šumskih ekosustava. Dokazi o tome kako održivo upravljanje šumama podržava politike, kao što je Okvirna direktiva o vodama, ograničeni su, ali istraživanja uz potporu EU-a u tom području, tj. projekt pružanja vodnih usluga³⁹, mogla bi dati pojašnjenja tako što će podržati izradu i provedbu politika.

Instrumenti EU-a za kontrolu nametnika ojačani su novom Uredbom o zdravlju biljaka⁴⁰ i Uredbom o invazivnim stranim vrstama⁴¹ i na taj način se poboljšala zaštita šuma i biljaka u EU-u.

Komisija je objavila *vodič za mrežu Natura 2000 i šume*⁴², koji je rezultat zajedničkih napora vrlo različitih dionika. Ostvaren je napredak u integraciji bioraznolikosti u planove upravljanja šumama. Države članice te vlasnici šuma i upravitelji koriste se programima ruralnog razvoja i financijskim sredstvima iz programa LIFE kako bi podržali provedbu svojih preuzetih obveza te su neki promicali inicijative za zaštitu i promicanje šumskih genetskih resursa.

Unatoč dosad poduzetim mjerama provedba EU-ove politike bioraznolikosti i dalje je glavni izazov. Izvješća o očuvanju šumskih staništa i vrsta dosad nisu pokazala poboljšanje. Potrebni su daljnji naponi kako bi se povećala uloga planova upravljanja šumama u postizanju ciljeva bioraznolikosti i podupiranju pružanja usluga ekosustava. Dovršenje tekućeg rada u okviru inicijative za kartiranje, procjenu i vrednovanje usluga ekosustava te istraživanje instrumenata i metoda za usluge šumskih ekosustava i njihovo financiranje trebali bi dovesti do novih spoznaja.

Kakve šume imamo i kako se one mijenjaju?

Cilj je strategije jačanje baze znanja radi rješavanja izazova povezanih sa šumama i šumarskim sektorom, i to poboljšanjem suradnje i koordinacije u razvoju Europskog sustava

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/index_en.htm

³⁹ http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA15206

⁴⁰ Uredba 2016/2031.

⁴¹ Uredba 1143/2014.

⁴² <https://ec.europa.eu/agriculture/forest/publications>

informiranja o šumama (FISE), koji bi kao referentna točka za podatke i informacije o šumama i šumarstvu u Europi bio blisko povezan s ostalim podatkovnim i informacijskim sustavima te usklađivanjem podataka na razini EU-a.

Prototip FISE-a još je u fazi razvoja. Neki relevantni sastavni sustavi informiranja, npr. EFFIS (o šumskim požarima) ili FOREMATIS (o šumskom reprodukcijском materijalu), operativni su i ažurirani. U tijeku je i rad na usklađivanju podataka o šumama kojim će se, među ostalim, pridonijeti međunarodnim procesima kao što je prikupljanje podataka za pokazatelje održivog upravljanja šumama u okviru inicijative Forest Europe.

Za uspostavu FISE-a još je potrebno uložiti znatan trud u razvoj sustava, prikupljanje i usklađivanje podataka te integraciju resursa iz postojećih (npr. EFFIS, Climate-ADAPT⁴³) ili potencijalnih budućih izvora (npr. DIABOLO, MAES).

Novo i inovativno šumarstvo te proizvodi s dodanom vrijednošću

Strategijom se predlaže ambiciozan plan istraživanja i inovacija (R&I) čiji je cilj poboljšanje održivosti sektora i razvoj inovativnih proizvoda i procesa u okviru programa Obzor 2020., Europskog inovacijskog partnerstva (EIP) za sirovine, EIP AGRI-ja⁴⁴, SCAR-a⁴⁵, strukture upravljanja šumama i drugih relevantnih foruma EU-a te usklađivanje i širenje dobrih praksi.

Šumarski je sektor u okviru istraživanja koje financira EU od 2007.⁴⁶ već dobio potporu u obliku 500⁴⁷ projekata. Očekuje se da će program Obzor 2020. premašiti ukupan iznos od više od 500 milijuna EUR uloženi u istraživanja u šumarskom sektoru u okviru programa FP7. To je nadopunjeno sredstvima za inovacije iz Europskog fonda za regionalni razvoj jer su mnoge regije EU-a u svojim strategijama pametne specijalizacije odabrale prioritete povezane sa šumarstvom. U okviru EIP AGRI-ja i Europskog inovacijskog partnerstva za sirovine šumarstvo se povezuje s relevantnim istraživanjima u sljedećim područjima: poljoprivredno šumarstvo; održivo iskorištavanje šumske biomase; rješavanje pitanja klimatskih promjena i zaštite okoliša i vrijednosni lanci.

U okviru programa FP7 ERA-NETs FORESTERRA, SUMFOREST i WoodWisdom sredstvima EU-a i nacionalnim sredstvima osigurana je potpora za oko 70 projekata (85 milijuna EUR). ForestValue⁴⁸, tekući program ERA-NET u okviru Obzora 2020. kojim se

⁴³ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>

⁴⁵ Stalni odbor za istraživanja u poljoprivredi (<https://scar-europe.org/>).

⁴⁶ https://scar-europe.org/images/FOREST/Documents/SWG_forestry_study-v2.pdf

⁴⁷ Baze podataka programa EU CORDIS i ERA-NET sadržavaju (listopad 2018.) 273 projekta financiranih u okviru programa FP7 (oko 514 milijuna EUR) i 214 u okviru programa Obzor 2020. (oko 388 milijuna EUR).

⁴⁸ <https://forestvalue.org/>

podupire prijelaz na biogospodarstvo, uključuje 17 zemalja i mobilizirao je nacionalna sredstva i sredstva EU-a u iznosu od 20 milijuna EUR. Strateška radna skupina za istraživanje i inovacije u području šumarstva u okviru SCAR-a⁴⁹ podržava koordinaciju, studije o opsegu i rezultatima istraživanja koje financira EU te aktivnosti informiranja drugih foruma.

Utvrđivanju istraživačkih programa i odnosa između istraživanja i europskih investicijskih partnerstava pomogao bi ojačan okvir za širenje rezultata projekata. Snažna kapitalizacija inovacija duž vrijednosnih lanaca pomogla bi u podupiranju konkurentnosti šumarskog sektora. U programu Obzor 2020. poziva se na projekte koji iskorištavaju rezultate gotovih projekata, ali se ishodi tih aktivnosti još moraju ostvariti.

Suradnja radi skladnog upravljanja šumama i njihova boljeg razumijevanja

Koordinacija, suradnja i komunikacija nužni su za postizanje ravnoteže među različitim ciljevima i pristupima sektorske politike. Cilj je strategije jačanje upravljanja i komunikacije, posebno preko Stalnog odbora za šumarstvo (SFC), Skupine za građanski dijalog o šumarstvu i plutu (CDG-FC) i stručne skupine za pitanja povezana sa šumarskim industrijama i sektorom (F-BI EG).

SFC je i dalje glavni forum za raspravu o šumama EU-a i s njima povezanim pitanjima te za provedbu strategije. Informacije i rasprave o svim relevantnim inicijativama politika EU-a temelje se na godišnjim programima rada koji se nadovezuju na višegodišnji plan provedbe za šume i koji su u skladu s njim. SFC je izdala mišljenja⁵⁰ i izvješća²³ koja su prosljeđena relevantnim kreatorima politika. U okviru SFC-a države članice razmjenjuju svoja iskustva, inicijative, znanje i savjete. SFC se povremeno sastaje s dionicima (CDG-FC) i sektorskim stručnim skupinama (npr. o bioraznolikosti).

Skupina za građanski dijalog o šumarstvu i plutu sastaje se dvaput godišnje, a u SFC-u ima status promatrača. Izdala je rezolucije u kojima je iznesena zajednička vizija dionika o temama kao što su Uredba EU-a o drvu (EUTR) i uloga šumarstva u ZPP-u.

Stručna skupina za pitanja povezana sa šumarskim industrijama i sektorom⁵¹ djeluje od 2014. i bavi se pitanjima trgovine, posebno s državama iz susjedstva, revizijom Uredbe o drvu te kaskadnom uporabom biomase.

⁴⁹ U okviru programa SCAR SWG Forest promiče se transnacionalno istraživanje i suradnja u području prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja, konkurentnosti sektora i pružanja usluga ekosustava.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/standing-committee/opinions_en

⁵¹ Stručna skupina za pitanja povezana sa šumarskim industrijama i sektorom povezuje predstavnike sektorske industrije, države članice i druge sektorske dionike.

Plan za uspostavu Europske mreže za šume nije ostvaren. No Europska mreža za nacionalni inventar šuma (ENFIN) i nekoliko istraživačkih aktivnosti za potporu EU-a⁵² rade na dobivanju usklađenijih informacija o šumama u Europi.

Rezultati istraživanja Eurobarometra iz 2015. o percepciji javnosti o koristima koje pružaju šume⁵³ ukazuju na potrebu za boljom komunikacijom o važnosti održivog upravljanja šumama. Pristup koji se primjenjuje u okviru komunikacijske strategije EU-a za šume⁵⁴ dobar je temelj za razmatranje odgovora na te potrebe.

Šumarstvo iz globalne perspektive

Strategijom se nastoji ojačati uloga EU-a u globalnim naporima za promicanje održivog upravljanja šumama i smanjenje krčenja šuma, čime se osigurava usklađenost politika i obveza EU-a i država članica. Njome se u okviru njezine vanjske aktivnosti i suradnje promiče uloga šuma u održivom razvoju te se na međunarodnim forumima bori protiv krčenja i uništavanja šuma.

EU i države članice prihvatili su zajednička stajališta za promicanje održivog upravljanja šumama na paneuropskim (FOREST EUROPE) i međunarodnim forumima o šumama (npr. UNFF, FAO, ITTO) i drugim međunarodnim procesima (npr. Konvencija UN-a o bioraznolikosti), uključujući ciljeve Programa održivog razvoja do 2030., posebno provedbom Strateškog plana Ujedinjenih naroda za šume za razdoblje 2017.– 2030.⁵⁵. EU u okviru inicijative FOREST EUROPE⁵⁶ istražuje mogućnosti za sklapanje paneuropskog pravno obvezujućeg sporazuma o šumama, kojim bi se pojam održivog upravljanja šumama pretvorio u zakon koji bi otpočeo obuhvaćao 25 % svjetskih šuma.

Akcijski plan EU-a za FLEGT važan je i inovativan odgovor na problem nezakonite sječe stabala, a njegovom je provedbom znatno poboljšano upravljanje šumama⁵⁷ u partnerskim zemljama. Broj dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu između EU-a i zemalja proizvođača drvene sirovine u stalnom je porastu⁵⁸. Prvi FLEGT sustav za izdavanje dozvola (Indonezija) započeo je s radom 2016. Revizijom Uredbe o drvu⁵⁹ potvrđen je njegov potencijal za suzbijanje nezakonite sječe i s njom povezane trgovine, ali i potreba za širenjem njegove

⁵² Uključujući npr. DIABOLO, dvije aktivnosti COST-a i tekući ugovor s Europskim centrom za podatke o šumama.

⁵³ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/69759>

⁵⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/fore/publi/communication-strategy_en.pdf

⁵⁵ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/184/62/PDF/N1718462.pdf?OpenElement>

⁵⁶ Ministarska konferencija o zaštiti šuma u Europi (<https://foresteurope.org/>)

⁵⁷ SWD(2016) 275.

⁵⁸ Zaključeno je šest dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu, a o njih devet se pregovara.

(<http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>)

⁵⁹ COM(2016) 74 final.

ujednačene i učinkovite primjene; njegovom provedbom u razdoblju 2015.–2017. došlo je do znatnog poboljšanja. Nadalje, istraživanje koje se bavi utjecajima potrošnje u EU-u na krčenje i uništavanje šuma razotkrilo je taj složeni problem⁶⁰. Komisija će predstaviti novu inicijativu za povećanje djelovanja EU-a u borbi protiv krčenja šuma.

Razvojnou politikom EU-a podupiru se globalne aktivnosti koje se odnose na šume, kako je navedeno u Strateškom planu za međunarodnu suradnju i razvoj za razdoblje 2016.–2020., te se promiču intervencije za suradnju u području uključivog zelenoga gospodarstva⁶¹. U mnogim je projektima očita vrijednost potpore EU-a i država članica u promicanju održivog upravljanja šumama na globalnoj razini, koja je omogućena izravno ili putem više globalnih donatora. EU i zemljama u razvoju pruža potporu u nacionalnim planovima u okviru programa REDD+ te s pomoću inicijativa kojima se promiču lanci opskrbe s nultom stopom krčenja šuma. EU također u bilateralne trgovinske sporazume nastoji uključiti odredbe o promicanju održivog upravljanja šumama i obvezama za borbu protiv nezakonite sječe i s njom povezane trgovine.

Financijska sredstva EU-a za šume i šumarski sektor

Komisija je uskladila razne izvore financiranja EU-a kako bi podržala ciljeve strategije i njezine prioritete. ZPP je glavni izvor financiranja šumarskog sektora (javni rashodi u visini od 8,2 milijarde EUR), u skladu i sinergiji s drugim europskim strukturnim i investicijskim fondovima⁶², fondovima LIFE i okvirnim programom EU-a za istraživanje.

U okviru klimatskog prioriteta uspostavljenog za fondove EU-a pružaju se znatni ciljani poticaji za jačanje borbe protiv klimatskih promjena u šumama. S druge strane, mogućnosti financiranja za zaštitu šuma i poboljšanje usluga ekosustava nisu u potpunosti iskorištene.

Ukupno financiranje EU-a za istraživanja i inovacije u šumarskom sektoru znatno se povećalo (249 projekata dobilo je 615 milijuna EUR u razdoblju 2013.–2017.)⁶³, čime se pridonijelo inovacijama te promicanju rasta i otvaranja radnih mjesta.

Kao dio razvojne suradnje EU-a za razdoblje 2014.–2020. izdvojeno je 235 milijuna EUR za potporu aktivnostima programa FLEGT i REDD+ uglavnom u okviru Europskog razvojnog fonda, koji su nadopunjeni posebnim programima suradnje zemalja i regija, s naglaskom na poboljšanju upravljanja i promicanju očuvanja šuma.

⁶⁰ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm

⁶¹ <https://europa.eu/capacity4dev/file/80634/download?token=-ZXMS3Cz>

⁶² Na primjer, države članice dodijelile su gotovo 8 milijardi EUR za tematski cilj 5. „prilagodba klimatskim promjenama, sprečavanje rizika i upravljanje njima” kako bi se odgovorilo na nekoliko rizika, uključujući šumske požare.

⁶³ Prema tehnološkoj platformi šumarskog sektora.

Zaključak – Napredak prema ostvarenju ciljeva za 2020.

U ostvarivanju ciljeva za 2020. ostvaren je znatan napredak. Otkad je donesena, strategija u svoja načela i ciljeve djelotvorno uključuje mjere EU-a, olakšavajući tako koordinaciju svih područja politika EU-a relevantnih za šume i šumarski sektor i promičući dosljedan pristup u nacionalnim i međunarodnim politikama, čime je EU-u i državama članicama omogućena vodeća uloga u održivom upravljanju šumama.

Ostvaren je znatan napredak u provedbi aktivnosti koje se odnose na osam prioriteta područja strategije i strateška usmjerenja. Države članice priznaju da strategija utječe na njihove politike i mjere, među ostalim i na podnacionalnoj razini⁶⁴.

Strategija je valjan instrument politike kojim se EU-u i državama članicama omogućuje suočavanje s mnogim izazovima i ulogama šuma kada su novi ciljevi politika i društveni prioriteti sve zahtjevniji kako bi ispunili više svrha, što se ponekad može smatrati proturječnim. Sve veći zahtjevi društva prema šumama, povećani pritisci i negativni učinci zbog klime mogu zahtijevati dodatne napore i predanost svih relevantnih sudionika kako bi se pojačala koordinacija, suradnja i sudjelovanje stručnjaka, kako među sektorima tako i između Komisije, država članica i drugih dionika.

U preostalom razdoblju provedbe bit će potrebno posvetiti dužnu pozornost novim političkim kretanjima, uključujući osiguravanje doprinosa šuma okviru za klimatsku i energetska politiku, posebice uvođenju novog zakonodavstva u području LULUCF-a i energije iz obnovljivih izvora, uz istodobno prilagođavanje šuma klimatskim promjenama, kako bi se ispunile obveze koje je EU preuzeo u okviru Pariškog sporazuma. Strategija i njezini prioriteti prikladni su za isticanje važnosti šuma i s njima povezanih politika EU-a za provedbu programa za razdoblje do 2030. u EU-u i svijetu, posebno provedbom Strateškog plana Ujedinjenih naroda za šume za razdoblje 2017.–2030.

Nastavkom provedbe strategije, uz potporu iz proračuna EU-a, pomoći će se šumama EU-a, koje pokrivaju 40 % državnog područja, da učinkovito pridonose teritorijalnoj ravnoteži, rastu i otvaranju radnih mjesta u ruralnim i urbanim područjima, pružit će se potpora šumarskom sektoru te će se pridonijeti razvoju biogospodarstva, uz istodobnu zaštitu bioraznolikosti i osiguranje pružanja usluga ekosustava. Prenošenje vrijednosti i važnosti šuma kojima se dobro upravlja društvu, čime se osigurava snažna društvena potpora održivom upravljanju šumama, od ključne je važnosti za podupiranje tih ciljeva.

⁶⁴ „Održivo upravljanje šumama u regijama”. Izvješće Odbora regija, 2018.